Hlavní správa StB
Čj.: OS-00312/154-68

Přísně tajné

V Praze dne 7.11.1968

Výtisk čís.: 14
Počet listů: 15

Denní informace č. 31

Případ korespondenta ČTK v Bonnu SVĚRČINY, který byl obviněn ze špionáže, vzbudil u západoněmeckých žurnalistů v Praze značný neklid. Všichni očekávali, že budou v rámci protiopatření vyslýcháni a provedeny u nich domovní prohlídky.

V této souvislosti zaslal dopisovatel DEUTSCHLAND-FUNKU Am ENDE dne 31.října do Kolína n.R. své redakci zajímavý komentář, ve kterém uvádí:

"V Praze bydlí a pracuje pět západoněmeckých žurnalistů pro západoněmecký tisk, televizi, rozhlas a pro zpravodajské agentury v NSR. Tito korespondenti jsou akreditováni MZV, jsou zváni na tiskové konference, mohou volně cestovat po ČSSR a mohou zemi také kdykoliv opustit a opět se vrátit zpět. Mají tedy více práv oproti novinářům, kteří jsou zde jen na návštěvě. Úřady ČSSR s akreditovanými novináři jednají vždy přednostně. Velká pozornost je novinářům věnována po příchodu vojsk Varšavské smlouvy. Všichni novináři se snažili objektivně informovat o tragických událostech. Nyní po podpisu smlouvy o pobytu vojsk, se situace západoněmeckých novinářů akreditovaných v Praze zhoršila. Případ korespondenta ČTK Otakara SVĚRČINY, který byl vyslýchán pro podezření ze špionáže a v jehož bytě byla provedena domovní prohlídka, nezůstane bez odpovědi pražských úředních míst. Obrátí se určitě proti zde akreditovaným novinářům, zda to čs. úřady dělají rády, o tom mám pochybnosti. Pravděpodobnější

je, že sovětské orgány budou vyvíjet velký tlak na zdejší bezpečnostní orgány. SSSR bylo trnem v oku publikování zpráv o okupaci v západním tisku. Snaží se označit západní novináře jako pomocníky údajné kontrarevoluce. Nyní je tedy případ SVĚRČINY vítán Rusy jako záminka, aby mohli něco podniknout proti západoněmeckým novinářům akreditovaným v Praze. Mají také jiné starosti a to s vlastními dopisovateli akreditovanými v Praze, mnohým z nich otevřel příchod vojsk Varšavské smlouvy do ČSSR oči. Prožívají morální dilema. Jejich sympatie patří pražským progresivním komunistům. Velká část těchto čestných kolegů byla pro své sympatie k Čechům již vyměněna. Před a po okupaci měli dokonce sovětští žurnalisté jiné názory než jejich stranické vedení. Pokoušeli se zůstat věrni pravdě, zástupce Izvěstijí si stěžoval, že jeho články neotisknou, byl odvolán do Moskvy. Nejinak se vedlo i zástupci moskevské Pravdy a odborářského časopisu Trud, výměna sovětských korespondentů v Praze je téměř kompletní. S ruskými vojsky přišli noví zástupci tisku, kteří neznají situaci. Také polský korespondent opustí příští týden Prahu. Relativně nejméně změn je mezi korespondenty NDR, protože ti zastávají jak za Novotného, tak za Dubčeka i po okupaci stále stejnou linii - linii pruského komunismu. Ti, kteří se museli vrátit do svých redakcí do Moskvy, Varšavy a východního Berlína nesmí již o událostech a Československu psát ani o nich nikde hovořit. Jsou v nich viděni vyslanci progresivních komunistů."

Am ENDE v důvěrném rozhovoru uvedl, že tzv. československé jaro a první dny okupace byly pro něho ohromným divadlem, ale teď je z toho deprimován. Opět se začíná se vším manipulovat. Na rozdíl od dřívějška jsou však v zemi Rusové v čele s KUZNĚCOVEM, který je prý zřejmě vybaven plnou mocí.

Am ENDE si klade otázku co bude dál a zda ČSSR bude další sovětskou republikou. Domnívá se, že se opět pomalu vrací doba Novotného. Nenávist proti SSSR se již otupila. Politika SSSR není vůbec marxistická, je to prý "imperialistická dělová" politika. ČSSR je podle Am ENDEHO příliš slabá na neutrální stát. Rovněž nemůže hrát úlohu Jugoslávie, překlonit se k Západu by prý bezesporu znamenalo válku a tak nezbývá nic jiného, než zůstat s Ruskem. Ironií prý je, že žádný z vedoucích činitelů se nechtěl oddělit od východoevropských států z vlastního přesvědčení.

Dne 31.10.1968 se sešel objekt z akce "TEDY", který je podezřelý ze spolupráce s rozvědkou USA s bývalým redaktorem RP, t.č. redaktorem Reportéra Jiřím HOCHMANEM.

Je známo, že HOCHMAN se zná s objektem ještě z doby, kdy působil jako dopisovatel RP v USA. Důvěrnou cestou bylo zjištěno, že objekt využívá HOCHMANA jako hlavního informátora v politických otázkách.

Poznatky se prověřují.

V akci "LOSOS" byl ustanoven muž, který se dne 25.8.1968 konspirativně setkal v Praze s II. tajemníkem AVV FIGUROU a předal mu obálku, ve které podle agenturního zjištění mohl být vložen kotouč s filmem velikosti 8 mm.

Jedná se o Břetislava POJARA, nar. 1923, režiséra krátkého filmu z Prahy, k němuž se zjišťují základní ustanovečné údaje.

V říjnu 1968 se setkal spolupracovník v NSR s čs. uprchlíkem, nyní redaktorem "Českých listů" Milošem SVOBODCU. Ten odsuzoval čs. uprchlíky, kteří v současné době zrazují svou vlast a neuvědomují si, že jim NSR brzy přestane poskytovat pomoc a jejich situace

nebude o nic lepší než u osob, které uprchly v roce 1948. Řekl, že za situaci, do které se nyní dostala ČSSR, nesou hlavní vinu USA. Polednový čs. vývoj byl totiž hlavně nebezpečný pro USA, které proto prý pomocí svých lidí orientovaly myšlení čs. občanů proti SSSR a tím byl vyprovokován zásah vojsk Varšavské smlouvy proti ČSSR. SVOBODA řekl, že zná osoby, které byly touto prací pověřeny v ČSSR a že byly za to dobře placeny a nyní žijí ze svých kont v zahraničí, neboť opustily ČSSR ihned po 21.8.1968. Jeden z nich žije ve Vídni a byl v minulosti redaktorem Reportéra (jméno neuvedl).

V poslední době se množí případy, kdy dochází k nebezpečnému vyhrožování některým našim občanům pro jejich postoj či smýšlení. Dochází i k přímému fyzickému násilí.

Kupř. dne 4.11.1968 napadli Josef TREŠEK a Antonín BARTOŠIK oba z Tvrdonic, člena KSČ Jana BALGU z téže obce z důvodu, že se setkal se sovětskými vojáky. BALGA se bránil výstřelem z malorážky. TREŠEKA a BARTOŠIKA zadrželi a vyšetřují příslušníci VB.

Dne 5.11.1968 byl napaden tajemník MNV Ostrovačice, okr. Brno MAREČEK dvěma dosud nezjištěnými muži z důvodu, že obhajoval nutnost plnění moskevských dohod. Ti ho ztloukli a hrozili mu uškrcením.

Oba případy vyšetřuje VB.

Pracovníkům O-StB Plzeň-jih odevzdali v těchto dnech čs. občané 3 výhružné dopisy, vyhotovené formou "rozsudku".

V obsahu je mimo jiné uvedeno, že "revoluční legální soud pracujícího lidu" jménem lidu odsoudil adresáta pro spolupráci s okupanty, kolaboraci a vlasti-

zradu podle § 91 tr. zákona k trestnu smrti. Trest, že bude vykonán příležitostně tak, aby budil dojem náhody.

Josef KRÁL z Prahy obdržel výhružný dopis, ve kterém bylo uvedeno: "Připrav se kryso! Konečně jsme tě našli. Čeká tě spravedlnost. Zdraví České Budějovice. Heslo zrádců: Kam vítr, tam plášť". Mezi textem byla nakreslena oprátka.

Členka KSČ NOVÁKOVÁ z Prahy obdržela korespondenční lístek s nadpisem "Soudružko Nováková, kolaborantko". Je napadána jako kolaborantka, která k nám přivedla Rudou armádu a je vyzývána, aby s vojsky odešla.

Dne 5.11.1968 bylo O-StB v Žilině doručeno anonymní písemné oznámení, které bylo současně zasláno na OO-VB, SNR, OV-KSS a KV-KSS.

V obsahu pisatel informuje, že v Žilině se utvořila kontrarevoluční skupina s protisovětským zaměřením. Dosud prý skupina psala letáky, vylepovala plakáty, organizovala demonstrace apod. Nyní připravuje další akce. Vystupuje pod názvem SEVER. Pisatel uvádí, že skupina SEVER je však sledována další skupinou tzv. ANTISEVER, která o jejich činnosti již mnoho ví a v nejbližších dnech hodlá informovat dr. HUSÁKA a StB.

Za vedoucí skupiny SEVER jsou označováni Zdeno GABRIEL, vyloučený z KSČ, JUDr. Štefan THOLT z Vysoké školy dopravní, redaktor ŠRÁMEK a zkrachovaný vysokoškolák a syn exponovaného funkcionáře HSLS Miroslav BROCKO.

O zakládání ilegálních organizací hovoří i následující poznatky:

Zdeněk ZEMÁNEK, učitel ZDŠ v Peřimově, okr. Semily, hrubě urážel SSSR a jeho představitele. Spolupracov-

níkovi řekl, že cizí armády z ČSSR brzy neodejdou a proto se prý začínají zakládat ilegální organizace, které budou skrytě bojovat. Uváděl, že úkolem těchto organizací bude odstraňovat nepohodlné osoby, především ty, které budou usilovat o přátelství se SSSR a spolupracovat se sovětskými jednotkami. Tyto organizace prý budou mít dosti prostředků k tomu, aby se tito lilé začali postupně ztrácet. ZEMÁNEK již koncem srpna tvrdil spolupracovníkovi, že mezi lidmi je hodně zbraní a až odejdou "okupanti", dojde k vyřizování účtů s lidmi, kteří se dali do jejich služeb.

František KUČERA, vrchní číšník v restauraci SOKOLOVNA v Uherském Brodě se svěřil spolupracovníku VKR, že v Uherském Brodě existuje ilegální organizace "JITROCEL", která získává zbraně z místní Zbrojovky. Členy organizace mají být kromě KUČERY František ŠKAREDÍK z Havřic, zaměstnaný na letišti v Brně, Emil BŘEZÁČEK, kuchař hotelu JAVORINA, Milan VANĚČEK, řidič ČSAD Uherské Hradiště, Miloš HAVLÍK z Uherského Brodu, t.č. na montážích SIGMA Hranice, Jan MIKULEC, stavitel ze Starého Města a František ŠMÍDA z Uherského Brodu, konstruktér n.p. Slovácké strojírny.

Podle KUČERY pro ně získává zbraně (dosud nezjištěný) zaměstnanec Zbrojovky Uherský Brod, který již měl skupině předat samopaly ŠKORPION a pistole ráže 6,35 mm.

Prověrku provádí VKR ve spolupráci s O-StB Uherské Hradiště.

Další poznatek, který signalizuje zájem o zbraně (k dosud nezjištěnému účelu) byl získán od pplk. Jana HELEPORTA z Vojenské akademie AZ Brno. Dotyčný důstojník oznámil, že 5.11.1968 ve vinárně KLUB v Brně si k jejich stolu přisedl neznámý muž ve stáří asi 45 roků, který jej požádal, aby mu opatřil 20 nábojů ráže

6,35 mm. Uvedl, že je potřebuje pro přítele, jehož nejmenoval.Pak však dodal, že má zájem o jakékoliv množství nábojů, za něž je ochoten dát slušnou peněžní odměnu. S pplk. HELEPORTEM si domluvil další schůzku na 8.11.1968.

Jsou prováděna opatření k identifikaci dotyčného muže a k ověření za jakým účelem střelivo získává.

I ostatní závažné signály jsou prověřovány a po pisatelích výhružných dopisů se pátrá.

I nadále jsou zachycovány poznatky k různým způsobům narušování úsilí o normalizaci na našem území. Závažné jsou zejména ty, kde dochází k přímým provokacím nebo akcím proti sovětským vojákům.

Dne 1.11.1968 předal zástupce sovětských bezpečnostních orgánů pracovníkům KS-SNB Banská Bystrica zprávu o tom, že v posledních dnech se na radiovou frekvenci používanou velením sovětských vojsk napojila neznámá vysílačka, která vstupuje do vysílání relacemi v morzeové abecedě a používá vůči sovětským vojskům vulgární výroky. Do obsahu na frekvenci 1843 KAC vkládá mezinárodní signály a ruší spojení sovětských vojsk.

Vzhledem k tomu, že KS-SNB nemá k tomuto účelu patřičné technické prostředky, je podán požadavek na HS-StB k provedení patřičných opatření. Není vyloučeno, že vysílačka pracuje mimo rámec Středoslovenského kraje.

Dne 1.11.1968 byly náčelníkem KGB pplk. BUNKINEM předány na O-StB Benešov poznatky o tom, že dne 26.10. 1968 byly v prostoru osady Borovka u Všetic přeřezány třikrát telefonní dráty. O den později sovětská hlídka zjistila na témže místě opět přeřezaný telefonní kabel, kterého scházelo asi 40 m. Na jednom z konců

kabelu byl zavěšen papír, na kterém bylo napsáno: "Ať žije 28. říjen 1918, Ivani táhněte domů, nikdo vás tu nemá rád". Pplk. BUNKIN předal také poznatky k dosud nezjištěným čtyřem mladíkům, kteří od 23.10.1968 dojíždějí na motocyklu nebo autem do osady Pomněnice, kde je státní statek, na kterém většinou pracují žáci střední zemědělské školy z Benešova. Přijíždějící se schází na statku s mládeží, kterou vyzývají, aby stříleli po sovětských vojácích, přičemž jim ukazují různé fotografie, na kterých jsou havárie našich a sovětských aut, nebo obrázky jak sovětský voják obtěžuje čs. dívku. Opatření provádí O-StB Benešov.

Rovněž je zjišťováno rozšiřování různých nepravdivých zpráv o chování sovětských jednotek v ČSSR. Tak například ing. Miroslav NOSEK (nar. 1941, pracovník n.p. Technolen z Lomnice n. Popelkou) šíří zprávy o tom, že v okolí Prahy postříleli sovětští důstojníci 80.000 svých vojáků, aby v SSSR nemohli vyprávět, že v ČSSR kontrarevoluce nebyla. NOSEK dále říkal, že mnoho sovětských vojáků onemocnělo infekčními chorobami, což prý sovětské velení řeší tím, že vojáky střílí apod. Je prováděna dokumentace těchto záměrných lží.

V denní informaci č. 28 jsme informovali o provokačním vystoupení redaktora Čs. televize ŠKUTINY na estrádě ve Františkových Lázních dne 12.10.1968, kdy zesměšňoval vojska Sovětského svazu.

Byly získány další poznatky o jeho nevhodném vystupování, a sice na besedě s Evou BOSÁKOVOU v n.p. TEPNA Náchod dne 2.11.1968. ŠKUTINA na besedě mimo jiné řekl, že jeho vystupování v televizi je v současné době omezeno, že tam více působí cenzura. On však prý bude k lidu hovořit dál, i když ví, že by za to mohl být zavřen. V průběhu besedy vyprávěl vtip, kterým hrubě a vulgárně odsuzoval přítomnost sovětských

vojsk v ČSSR. Nevhodné narážky se vyskytovaly i v jeho dalším vystoupení. Část přítomných mu sice nadšeně tleskala, ostatní však jeho vystupování odsuzovali. Jsou zjišťovány možnosti k dokumentaci jeho vystoupení.

V této souvislosti byl získán poznatek, že v Brně řada nestraníků a členů KSČ odsuzuje současné vysílání Čs. rozhlasu a televize. Kritizují zejména to, že tyto hromadné sdělovací prostředky stále rozeštvávají lidi a jejich vysílání nepřispívá k nutné normalizaci u nás.

V těchto dnech sdělil spolupracovník, že v Ostravě nevyjde v tomto týdnu řada závodních časopisů. Jde prý o protestní akci novinářů, aby nemuseli psát o výročí VŘSR. Za touto akcí má údajně stát místopředseda Svazu novinářů v Ostravě BERÁNEK.

Bude ověřeno, které závodní časopisy skutečně nevyšly a čím je to zdůvodňováno.

Důvěrnou cestou bylo zjištěno, že na redaktorské radě Čs. rozhlasu, konané dne 27.10.1968, bylo přítomným sděleno, že možná dojde ke střetu mezi skupinou s. JODASE a pravicovými extrémisty. V tom případě všechny politické zprávy, které by rozhlas vysílal, budou muset být potvrzeny tiskovým mluvčím ÚV-KSČ.

Zajímavý poznatek z brněnských církevních kruhů hovoří o tom, že většina kněží z duchovní správy Brno hodnotí s. Dubčeka jako neschopného politika. Naletěl prý na hezká slova reakce, která ho zneužívá k protisocialistickým akcím, které on plní, aniž si uvědomuje, kam přivádí národ.

Na Filosofické fakultě KU v Praze je v současné době rozšiřována resoluce, která byla přijata na shromáždění 28.10.1968 a jejímž spoluatorem je podle poznatků bývalý předseda CZV-KSČ docent KOHOUT. Obsah

resoluce je shrnut do těchto bodů:

- současná realita je protiprávní. Přítomnost cizích vojsk nelze nazvat jinak než "okupací";
- odsuzuje se moskevský "diktát". Mezinárodní smlouva o pobytu cizích vojsk na našem území se rovná "dlouholetému žaláři pro naši zem". Pisatelé resoluce se domnívají, že jde o stanovisko převážné většiny národa;
- další bod odsuzuje snahu po restauraci stalinismu v naší zemi a kabinetní politiku a ústupky, které se dělají v souvislosti s jednáním v Moskvě;
- pokračování v polednovém vývoji je nereálné, protože na vedoucích místech jsou nyní s rozhodujícím slovem zprofanovaní politici a naproti tomu museli nuceně odejít lidé jako ŠIK, HÁJEK, PAVEL, HEJZLAR, PELIKÁN a jiní, kteří mají plnou důvěru;
- existuje-li censura tisku, není-li svoboda projevu a shromažďování, nelze hovořit o pokračování polednové politiky;
- dále se v resoluci hovoří, že naše armáda je dosti silná, aby mohla ubránit hranice ČSSR a proto je nutné a žádoucí, aby se jednalo o úplném odchodu cizích vojsk z našeho území.

Tato resoluce má podpořit resoluci Svazu spisovatelů, která rovněž staví požadavek, aby se přestalo s kabinetní politikou, aby byla obhajována suverenita a nezávislost, odsouzena JODASOVA skupina pro frakční činnost, urychleně svolán XIV. sjezd KSČ a aby nebyly rušeny dělnické samosprávy.

Resoluce mají být zasílány vedoucím představitelům strany a státu.

Je sledováno, jaká bude reagence studentů na tyto besedy a resoluce.

Ke "Klubu mladých" v Semilech (o jehož činnosti jsme v těchto dnech již několikrát informovali) byl získán poznatek, že jeho členové opět připravují nějakou akci (pravděpodobně psaní nápisů).

Jsou proto prováděna opatření k zabránění trestné činnosti.

Bývalý člen K-231 v Ostravě Josef PRÁT uvedl, že všichni členové K-231 v Ostravě vstoupili do Čs.strany lidové, kde mohou aktivně politicky pracovat. On sám prý je členem krajského výboru Čs. strany lidové, když předtím byl v krajském výboru K-231. PRÁT doporučoval, aby toto učinili členové K-231 v celé republice a navíc, aby zaujímali významnější funkce v různých spolcích, čímž budou mít možnost ovlivňovat mínění bezpartijních, což považuje v současné době za nejnaléhavější úkol. Uvedl, že např. také v Šumperku většina bývalých členů K-231 vstoupila do ČSL včetně bývalého předsedy ZAPÁŘKY.

Opětně byl zjišťován výskyt závadových letáků a anonymních dopisů. Řada letáků je protisovětsky zaměřených, byly zjištěny v Olomouci, Benešově, na Ostravsku a jiných místech republiky.

Byly také podchyceny letáky, podepsané "Ilegální výbor marxistické organizace Gottwald", ve kterých je žádán odchod s. Dubčeka a Smrkovského z funkcí, neboť jsou zrádci národa. Letáky byly zjištěny v autobusové poště linky Žirovnice - Tábor - Počátky.

Dne 30.10.1968 byl v n.p. Mikrotechna Uherské Hradiště zachycen leták. Je v něm jmenováno 5 soudruhů z OV KSČ, kteří měli zaslat s. INDROVI po návratu z Moskvy pozdravný dopis. Jsou hrubě uráženi a žádáni, aby okamžitě odešli z aparátu OV-KSČ. Obdobné letáky byly zjištěny v n.p. LET Kunovice.

Věra ROLLEROVÁ (nar. 1940), tajemnice Osvětového domu v Tachově, manželka kpt. Jana ROLLERA z Vojenské akademie AZ Brno, s nímž je v rozvodovém řízení, odsuzovala před tajným spolupracovníkem VKR vzniklou situaci po 21.8.1968, při čemž prohlašovala, že má dobré informace, které se normálně mezi lidi nedostanou a slíbila je spolupracovníkovi posílat.

Na to obdržel spolupracovník postupně poštou několik zásilek bez uvedení odesilatele. Předně dopis s obsahem: "Jestliže chceš pracovat v naší ilegální organizaci, zachovej naprosté mlčení, podmínkou je, každý materiál, který dostaneš, rozmnožit na co největší počet výtisků, dvě kopie odeslat zpět". Potom báseň "Československé elegie", "Zprávu z tiskové konference s předsedou vlády" a materiály z aktivu pracovníků ÚV KSČ ze dne 5.10.1968. Z dalšího styku spolupracovníka s ROLLEROVOU vyplynulo, že dopisy odesílala ona a o původu materiálů uvedla, že je získávají osoby z Tachova navštěvující v Praze nějakou školu, kde jsou napojeni na podobné organizace.

Po informaci Správy StB Plzeň byly vytvořeny podmínky pro vyvedení spolupracovníka z případu a činnost ROLLEROVÉ je předmětem dokumentace O-StB Tachov.

Ve všech případech jsou prováděna příslušná opatření ke zjištění pisatelů a rozšiřovatelů závadových tiskovin.

Také k osobám, které opustily nebo se pokusily opustit republiku bylo získáno několik dílčích poznatků.

Kupř. jsme se dověděli, že poblíž Lozán ve Švýcarsku je sběrný tábor ve kterém je asi 150 čs. občanů. Většina z nich by se chtěla vrátit. O poměrech v ČSSR mají údajně zkreslené zprávy, např. že Slovensko

je odtrženo od historických zemí a je přičleněno k SSSR a že historické země jsou pod sovětskou kontrolou. Podobnými nepravdami jsou odrazováni od návratu. Uprchlíci uvádějí, že čs. ZÚ ve Švýcarsku se o ně nestará a neinformuje je o skutečné situaci v ČSSR.

Z Francie se navrátila v těchto dnech Zuzana BAUEROVÁ, nar. 1950, studující, která dne 23.10.1968 vycestovala z ČSSR na dobu 1 roku. Hodlala ve Francii studovat. Na OPK uvedla, že se vrací tak brzy ze strachu. Za pobytu ve Francii byl na ni i na spolucestující z ČSSR podniknut několikráte útok. Pod dveře i pod auto jim prý byly kladeny malé bombičky. Vyjádřila se, že tyto provokace provádějí pravděpodobně arabští a čínští studenti. Svůj návrat zdůvodňuje také tím, že ji francouzské úřady přestaly proplácet stipendium. Bude hlouběji vytěžena.

Ve dnech 5. - 6.11.1968 se dále vrátily ze zahraničí tyto osoby:

Viktor WALLISCH, nar. 1921 z Prahy;
Ivo BUBENÍČEK, nar. 1940, technik z Ostravy
(oba uprchli do NSR) a
Štefan JABOREK, nar. 1926, dělník z Rusovců, který uprchl koncem minulého měsíce do Rakouska.

Při pokusu o útěk do NSR nebo Rakouska byli včerejšího dne zadrženi:

Čestmír PEJDL, nar. 1952, učeň z Prahy;
Jaromír KOUCKÝ, nar. 1951 a
Zdeněk VOBOŘIL, nar. 1951, oba z Prahy.

Byli předáni vyšetřovacím pracovníkům S-StB.

Kromě toho bylo zjištěno, že naši republiku opustil občanský pracovník radiolokační základny Milan ELBL, nar. 1937, který během nemoci odejel s rodinou

bez souhlasu náčelníka do Jugoslávie. Této cesty zneužil k útěku do Austrálie, kde se nyní zdržuje u příbuzného.

(Příslušná opatření provádí VKR.)

Znemožnit útěk do Švýcarska úřednici Krajské vojenské ubytovací a stavební správy Praha Jitce ČERVINKOVÉ, nar. 1945, se podařilo pracovníkům VKR. Ti zjistili agenturní cestou, že jmenovaná zneužila služební razítko a falšovala podpis náčelníka v žádosti o cestovní doklad do zahraničí.

Protože se k svému činu plně doznala, litovala jej a s ohledem na dobré pracovní výsledky byla ji vyslovena pouze veřejná důtka.

V těchto dnech byl předán k trestnímu postihu případ instruktora čs. armádních gymnastů nrtm. ČSLA Václava KUBIČKY, nar. 1939, který (jak již bylo oznámeno) opustil se svou ženou Janou, roz. POZNEROVOU, nar. 1945 olympijskou výpravu ČSSR v Mexico City.

(KUBIČKA se má stát, podle zprávy vídeňského "KURIERU", svazovým trenérem NSR.)

Náčelník hlavní správy StB

plk. RSDr. Václav Š O R A L

R o z d ě l o v n í k :

Výtisk č.1-3: s.plk.JUDr. VAŠEK František
4: s.plk.RSDr. ŠORAL Václav
5: s.pplk.JUDr. KUBÍK Jaroslav
6: s.pplk.RSDr. HLAVÁČEK Vítězslav
7: s.mjr. TÁBORSKÝ Jiří
8: s.plk.JUDr. VOSECKÝ Jar.
9: s.pplk. HUBINA Štefan
10: s.gen.major ing. STAVINOHA Josef
11: s.mjr. ing. ČADA Miloslav
12: s. pplk. NĚMEC František

archiv pamětnostní složek

Přísně tajné

Příloha k denní informaci HS-StB č. 31

Průběh událostí a signály připravovaných akcí
k 7. listopadu 1968

V předvečer 51. výročí VŘSR došlo v Praze k rušivým jevům, i když v menší míře než při oslavách 50. výročí vzniku ČSSR.

V průběhu večera a nočních hodin se zde shromažďovali většinou mladí občané na dvou místech: u Národního divadla a u sochy sv. Václava na Václavském náměstí.

U Národního divadla se mezi 18 - 20 hodinou shromáždilo asi 200 osob a kolem 22,30 hodiny znovu asi 50 osob. Obě skupiny zde dělaly povyk, pískaly apod.

Na Václavském nám. se poprvé shromáždilo asi 50 občanů v 19,45 hod. a před 22,00 hodinou opět asi 50 osob.

Příslušníci VB zadrželi celkem 29 čs. občanů. /Jejich jmenný seznam se stručnou charakteristikou je uveden v závěru této informace./

K tomu poznamenáváme, že téměř po 23,00 hodině přijela na Václavské náměstí z hotelu Alcron skupina zahraničních novinářů a filmařů.

Před 21,00 hodinou projížděl ulicemi Prahy auto, které rozhazovalo letáky.

Dne 6.11. ve večerních hodinách se sešlo asi 200 vojáků základní služby před budovou vojenského velitelství v Táboře, kde povykovali a dovolávali se odstranění sovětské vlajky z budovy velitelství. Případem se zabývají vyšší vojenský prokurátor a vojenští funkcionáři v Táboře.

Dne 6.11. oznámil vojenský přidělenec velvyslanectví SSSR v Praze gen. por. TRUSOV oficiálně na Správu pro zahraniční styky GŠ, že 5.11.1968 v 18,00 hod. byla vhozena na vilu v Praze 6, Českomalínská 588/14, v níž bydlí, neznámým pachatelem láhev s hořlavinou. Příslušné opatření provádí VKR ve spolupráci s VB.

Ve větším rozsahu bylo zaznamenáno strhávání a znesvěcení sovětských vlajek.

V Praze byly vlajky SSSR strženy v ulicích Karolíny Světlé, Divadelní, Karmelitské, Nerudové, Sněmovní a na nábřeží Bedřicha Smetany. Celkem bylo v Praze během 6.11.1968 zjištěno stržení 23 vlajek.

V Žilině byly vlajky strhávány již 5.11.1968 při demonstraci asi 500 studentů Vysoké školy dopravní. Dne 6.11. zde byla při strhávání sovětské vlajky přistižena 18 letá dcera příslušníka VB BARZIKOVÁ. Téhož dne strhli v Žilině dvě sovětské vlajky osmnáctiletí branci z Brodna, okres Žilina. Jednu zahodili do jezírka fontány na náměstí a po druhé šlapali a čistili si s ní boty. Jde o tři studenty ekonomické školy v Žilině - Milana KONDRIKA, Jána JAKMAŠE a Pavla ŠTEFÁNIKA, studenta Průmyslové školy v Kysuckém Novém Městě Lubomíra MORAVCE a pracovníka OSP v Žilině Jána PONECHALA. Všichni byli zadrženi.

Podle získaných signálů jsou vysokoškoláci v Žilině rozhodnuti sovětské vlajky strhávat i 7. listopadu.

V prostoru osady Poteplý, okres Kladno, byly z hrobu sovětských vojáků odstraněny sovětská i čs. vlajka.

Podle agenturního zjištění zesměšňovat, hanobit a strhávat sovětské vlajky se chystají studenti v Brně a v Praze.

V Praze byly k tomu získány poznatky:
Zaměstnanci Čs. rozhlasu v Praze hovořili mezi sebou o připravovaných akcích na den 7.11.1968. Studenti

a další mládež se prý připravují, že tyto vlajky budou veřejně pálit v noci 7.11. Zvolili si prý taktiku, že nebudou tuto akci provádět na jednom místě, budou tvořit menší hloučky na různých místech v Praze, aby tak znesnadnili Bezpečnosti zásah proti nim. Počítají s tím, že se jim tak podaří roztříštit síly Bezpečnosti.

Od zaměstnanců Opraven ČSAD Praha-Florenc bylo zjištěno, že studující pražských škol chtějí dne 7.11.1968 strhávat a pálit sovětské vlajky na Staroměstském nám. a tak vyjádřit nesouhlas se vstupem spojeneckých vojsk na naše území.

Na třídě Vítězství v Brně dne 6.11.1968 skupina asi 50 mladých občanů strhla sovětské vlajky z domů č. 11 a 13. Poté se tato skupina přesunula na nám. Svobody, kde se pokusila strhnout další sovětskou vlajku. V tomto i dalších pokusech jim bylo zabráněno příslušníky VB.

Na náměstí se postupně shromáždilo asi 500 osob. Při jednom z dalších pokusů stržení vlajky bylo nutno použít ze strany příslušníků obušků proti těm, kteří bránili ve výkonu služby. Přítomný náčelník OO-VB mjr. HRUBÝ byl při zákroku zraněn. Teprve v 01,00 hod. se dav z náměstí Svobody rozptýlil.

V téže době byl rovněž proveden zákrok u budovy Státní banky v Brně, kde dva pachatelé - Eduard KUBÁT, nar. 1950, dělník a Karel SKLENÁK, nar. 1950, dělník, oba bytem Brno - se pokusili uříznout dvě státní vlajky SSSR. Byli zadrženi.

Dne 7.11.1968 ve čtvrt na dvě v noci vnikla skupina asi 50 osob do památníku Rudé armády na nám. Rudé armády v Brně a vrhla se na stožáry s vlajkami SSSR. Orgánové VB zadrželi Jiřího OHNUTKA, nar. 1950, studenta elektrotechnické fakulty a Libora BUREŠE, nar. 1949, studenta strojní fakulty v Brně. Dále byl zjištěn Karel

SPÁČIL, nar . 1946, student stavební fakulty v Brně, který spolu s dalším mladíkem strhával sovětskou vlajku.

Dne 6.11.1968 v 17,00 hod. na dole 1. máje v Karviné strhli tři sovětské vlajky Ladislav ŽÁČEK, nar. 1932, Radomil ŠULC, nar. 1943 a Juraj VANTULÍK, nar. 1933. Strážného na tomto dole nutili, aby po vlajkách šlapal. Byli zadrženi a prokurátor na ně uvalil vazbu.

Téhož dne ve 22,00 hodin strhl sovětskou vlajku s Památníků padlých rudoarmějců v Karviné Vojtěch POKLUDA, nar. 1942, dělník NHKG.

S budovy Kulturního domu Ostrava - Zábřeh strhl dvě sovětské vlajky v noci dne 6.11. Horymír HRUŠKA, nar. 1925, bagrista NHKG.

V obci Dobrá, okres Místek, ve večerních hodinách téhož dne sovětskou vlajku se stožáru strhli Alois POLOH, nar. 1950 a Ivan HOLIKOVSKÝ, oba studující.

K poškození a stržení sovětských vlajek došlo rovněž v Kolíně, v Loděnicích a v Královodvorských strojírnách na Berounsku.

V okrese Prievidza ve Středoslovenském kraji bylo v nočních hodinách dne 6.11. strženo celkem 20 sovětských vlajek a v Bojnících 14. Byli zadrženi tři pachatelé, dalších osm mladých občanů, kteří se strhávání vlajek zúčastnili, se zjišťuje.

V Liptovském Mikuláši byl v dnešních ranních hodinách zadržen Josef MACOCHA v okamžiku, když strhával sovětskou vlajku. Ve Zvoleni byl zajištěn při stejném přečinu žák ZDŠ Miloš KRAJÍČEK.

V Brně byly dne 6.11. neznámými pachateli strženy a zničeny plakáty s hesly k VŘSR a portrét V.I. Lenina. Obdobné plakáty byly zničeny rovněž v Lučenci.

Z několika pramenů byly získány informace, že "staří komunisté" /stoupenci JODASE/ připravují na den 7.11.1968 v odpoledních či večerních hodinách manifestaci v Praze. Rozcházejí se jen v místě konání. Jedni říkají, že se bude konat v ulicích Prahy a na Staroměstském nám., jiní jako místo konání označují Slovanský dům. V Čs. televizi jsou prý prováděny přípravy na snímání reportáže předpokládané manifestace. Televizní pracovníci mají však obavy, že v případě konání manifestace dojde ke srážkám mezi občany Prahy a jejími organizátory.

Ze dvou pramenů bylo také zjištěno, že proti demorstracím, budou-li se konat, vystoupí i pražští vysokoškoláci. Z dalšího pramene bylo zjištěno, že studenti jsou rozhodnuti zabránit "obsazení budovy ÚV KSČ starými komunisty", které má vést s. KOLDER.

Podle názoru českého zaměstnance AVV v Praze MACKA by demonstrace starých komunistů mohly vyústit v puč. O nebezpečí puče, který prý hodlají provést konzervativní síly, hovořili před spolupracovníkem redaktoři Mladé fronty Aleš BENDA a Zdeněk DOMKAŘ.

Byly rovněž získány poznatky o přípravě stávky pražskými vysokoškoláky na den 7.11.1968. Podle sdělení spolupracovníka JANA setrvají v ten den všichni studenti v kolejích, budou se chovat jako vlastenci a nezapříčiní porušení zákonů. Spolupracovník DALIBOR pak informoval, že na filosofické fakultě se objevil plakát, vyzývající k odmítání vyučování. Reaguje na výzvu /anonymním letákem, přineseným neznámým studentem z právnické fakulty/ k připojení se k protestní stávce pražských vysokoškoláků. Naproti tomu se na jiné fakultě objevil jiný leták, který se staví proti stávce a vyzývá ke klidu.

Komplikovaná situace se vytvořila na obou vysokých školách v Čes. Budějovicích. Nevyučuje se tam a studenti žádají sejmutí sovětských vlajek.

Byl získán rovněž agenturní poznatek, že pražští vysokoškoláci připravují další akce, které důsledně utajují.

Vedoucí ZO KSČ n.p. ŠKODA Praha 1, Spálená 11, oznámil, že na 8.11.1968 v 19,30 hod. je svolán sraz studentů právnické fakulty do budovy fakulty. Odtud chtějí manifestačně vyjít do pražských ulic. Toto datum je voleno proto, že jde o výročí bitvy na Bílé hoře.

Byly získány rovněž poznatky o přípravě protestních stávek v některých závodech.

V n.p. PRAGA Vysočany má být dne 7.11.1968 organizovaná oslava VŘSR za účasti sovětských vojáků. Jsou obavy z možných provokací. Mezi zaměstnanci se hovoří o tom, že v pražských závodech má dojít tento den k protestním stávkám.

Byl získán rovněž dosud neprověřený poznatek, že na 8.11. má být zorganizována demonstrace v Berouně jako protest proti schůzi LM, konané dne 1.11.1968, kam byl delegován předseda UKRK ÚV KSČ s. JAKEŠ. Demonstraci má zorganizovat člen redakční rady závodního časopisu Královodvorských železáren FALDA spolu se studenty středních škol v Berouně.

Seznam osob předvedených na útvary MS VB v průběhu bezpečnostních opatření ze dne 6. a 7. listopadu 1968

ŽIKOVSKÝ Hynek, nar. 3.10.1948, bytem Praha 1, Úvoz 5

TUSCANY Richard, nar. 18.6.1950, bytem Praha 4, U sovětské školy 1

TVRDÍK Zbyněk, nař. 23.5.1950, bytem Praha 1, U půjčovny 6

Všichni studující právnické fakulty , 1. ročník. Předvedeni z Národní třídy, kde vykřikovali: "Tohle je nějaká svoboda, uděláme z toho druhou Paříž, studenti, pojďte s námi" apod. Pro výtržnosti byli podle zákona 70/65 § 18/1 Sb. prozatímně umístěni v cele předběžného zadržení MS VB Praha.

JECH Tomáš, nar. 15.9.1948, bytem přechodně Praha 3, Koněvova 198. Studující Vysoké školy ekonomické.

HOŠEK Václav, nar. 7.1.1949, přechodně bytem Praha 3, Koněvova 198. Studující fakulty národního hospodářství při Vysoké škole ekonomické.

ROJAS Rivero, Gorzales, nar. 27.7.1932 /Kubánec/, bytem Brno, Leniňova 88. Studující elektrofakulty Brno.

VAŇKOVÁ Jarmila, nar. 11.1.1947, bytem Kozovazy, Vyšeňořovice č. 1, okr. Praha-východ, úřednice vydavatelství Lidová demokracie Praha 1.

Všichni jmenovaní byli předvedeni ve 23,30 hod. od pasáže kina Blaník, Václavské nám., protože VAŇKOVÁ měla vykřikovat, aby byl roztrhán prapor. Po výslechu byli jmenovaní propuštěni.

BLAŽEK Josef, nar. 8.3.1950, bytem Praha 6, Větrník, Jih blok 3, studující právnické fakulty.

ŠIMEK Radovan, nar. 4.11.1948, bytem Praha 6, Větrník, Jih blok 3, studující fakulty soc. věd a publicistiky.

DESORT Petr, nar. 23.3.1947, bytem Praha 10, Jerevanská 6, studující Vysoké školy strojní a elektrotechnické Plzeň.

PLAVEC Karel, nar. 5.12.1949, bytem Praha 3, Slavíkova 22, kolej. Studující matematicko-fyzikální fakulty.

PROCHÁZKA Jan, nar. 22.9.1946, bytem Praha 6, Zikova 13, kolej. Studující Vysoké školy chemicko-technologické.

ZÁVODSKÝ Daniel, nar. 25.10.1949, bytem Praha 3, Slavíkova 22, kolej. Studující matematicko-fyzikální fakulty.

TVARUŠKA Tomáš, nar. 10.11.1948, bytem přech. kolej Větrník, Praha 6, studující právnické fakulty.

VANDAS Josef, nar. 14.1.1951, bytem Mníšek pod Brdy - Staré sídliště 565. Strojní zámečník ČKD Praha.

KROUPA Jan, nar. 20.5.1950, bytem Praha 2, Na bojišti 6, stroj. zámečník ČKD.

DOLEJŠKA Ludvík, nar. 30.5.1951, bytem Praha 2, Polská 10, učeň - soustružník ČKD.

MULAČ Milan, nar. 1.8.1950, bytem Praha 1, Kaprova 12. Od 3.10.1968 bez pracovního poměru.

Shora jmenovaní měli na Václavském nám., odkud byli předvedeni o 23,30 hod. vykřikovat: "Pojďte s námi, vyhnali jsme křižáky, vyženeme Rusáky." Po výslechu byli propuštěni.

ŠVASTA Jaroslav, nar. 18.1.1946, bytem Praha 3, Lipanská 12, studující ČVUT Praha 2.

SVÁTKOVÁ Jaroslava, nar. 21.12.1948, Praha 5, Vodní č. 7, zdravotní sestra - porodnice Podolí.

Předvedeni v 19,00 hod. z Národní třídy, protože neuposlechli výzvy orgánu VB a domáhali se opětovně vstupu do uzavřeného prostoru u Národního divadla. Po výslechu byli oba propuštěni.

CSONTO Julius, ing., nar. 1.2.1943, bytem Prešov, SNP 49. Zaměstnán - Východoslovenské železárny Košice.

DUŠÁNEK Miroslav, ňař. 30.1.1948, bytem Praha 2, Sekaninova 32, student Vysoké školy elektrotechnické Praha 6.

Jmenovaní byli předvedeni na MO VB Praha-Smíchov, protože neuposlechli výzvy orgánu VB a dožadovali se .. vstupu k Národnímu divadlu přes most 1. máje. Příslušníky VB slovně uráželi a vyjadřovali se, že se bojí o..ČERVONĚNKA. DUŠÁNEK byl dán do cely předběžného zadržení MS VB Praha a CSONTO byl propuštěn.

KOSINA Petr, nar. 10.3.1948, bytem Praha 3, Slavíkova 22, kolej, studující lékařské fakulty.

Jmenovaný se rovněž domáhal přechodu mostu 1. máje v době uzávěry. Sprostě..nadával příslušníkům VB, vyhrožoval jim. Byl předveden na MO VB Praha-Smíchov, kde urážky opakoval..Jelikož byl v podnapilém stavu, byl předán do záchytné stanice pro alkoholiky.

KURCZ František, nar. 6.5.1953, bytem Trnovec nad Váhom, č. 432, okr. Galanta, bez pracovního poměru.

Předveden ve 23,30 hod. na OO-VB Praha 1, protože strhl státní vlajku SSSR z budovy HS-VB, vlajku předal dalším osobám, které ji roztrhaly. Byl předán do cely předběžného zadržení MS-VB Praha.

KUBÍČEK Jaroslav, nar. 12.3.1947, bytem Praha 10, Tolstého 22, zaměstnán - Státní ústav dopravního projektování Praha 9, Na Šancích.

Předveden z Malostranského nám, kde plival na vlajku SSSR. Po výslechu byl propuštěn a bude oznámen ONV.

DROLÍK Jaroslav, nar. 27.4.1949, bytem Bohumín, Nejedlého č. 8, kolej Strahov, blok č. 5, studující fakulty jaderné fyziky.

Předveden z ul. Karoliny Světlé pro podezření ze stržení vlajky SSSR, kterou nesl. Jmenovaný prohlásil, že ji sebral cikánům. Po výslechu byl propuštěn.

VAŇEČKA Václav, nar. 3.8.1910, bytem Praha 2, Palackého nám. č. 2, zaměstnán jako malíř OPBH Praha 7.

Předveden od Národního divadla, kde se snažil projít uzávěrou příslušníků. Pro opilost byl předán do záchytné stanice.

KOŽELUH Karel, nar. 20.8.1933, bytem Praha 3, Rädhoštská 1.

Neuposlechl výzvy orgánů VB u Národního divadla. Byl předveden, po výslechu propuštěn.

HÁJEK František, nar. 11.5.1947, bytem Praha 3, K lučinám č. 2469, malíř pokojů OSP Praha 3.

Předveden z Palackého ul, protože nesl vlajku SSSR a bylo podezření, že ji odcizil. Po výslechu byl propuštěn.